האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

14 בינואר 2024

לכבוד
עו"ד אריאל סיזל
היועץ המשפטי
המשרד לביטחון לאומי

שלום רב,

הנדון: **<u>הערות לתזכיר חוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 64 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (מצב חירום כליאתי) (תיקון מס' 1), התשפ"ד-2024</u>**

1. ביום 18.10.2023 עברה הוראת השעה שמתירה לשר לביטחון לאומי להכריז על מצב חירום כליאתי שבמהלכו ניתן להלין עצורים ואסירים תוך חריגה מהוראות הדין לעניין שטח מחיה וכן להלינם שלא על מיטה. הוראת השעה צפויה לפוג ביום 18.1.2024. תזכיר החוק מבקש להאריך את הוראת השעה ב-4 חודשים נוספים.

2. עמדתנו היא, כי **ההסדר המוצע פוגע באופן קיצוני ביותר בזכויות היסוד של הכלואים מבלי שננקטות פעולות דחופות אחרות כדי להקל על הצפיפות הלא אנושית ועל תנאי הכליאה המחרידים השוררים בבתי הכלא בימים אלו במיוחד באגפים הביטחוניים. משכך ההסדר אינו מידתי.**

3. העלייה המתמשכת והבלתי צפויה בהיקפי הכלואים מאז הטבח הנורא שארע ב-7 באוקטובר והמלחמה שפרצה בעקבותיו הובילה את המשרד לביטחון לאומי לנקוט בצעד קיצוני וחסר תקדים שבמסגרתו אסירים ועצורים כלואים בשטח מחיה מזערי שאינו מתיר להם כל תנועה מינימלית בתא. בנוסף אלפי כלואים מולים ללא מיטה והם שוכבים על מזרונים דקים מאד על הרצפה.

4. תנאי כליאה אלה משקפים הפרה שיטתית ומתמשכת של זכותם של אלפי אסירים לכבוד מינימלי ולבריאות. על פי הנתונים מחצית מהכלואים מוחזקים בצפיפות שנמוכה מ-3 מ"ר לכל אסיר ולפי הדיווחים בחלק מהתאים הצפיפות עומדת על 1-1.5 מ"ר בממוצע. **מדובר בתנאים מחפירים וקיצוניים ביותר שמפרים את האיסור על ענישה אכזרית, בלתי אנושית ומשפילה**, המעוגנת באמנה נגד עינויים משנת 1984 שישראל צד לה.

5. למרות שמדובר במצב חירום קיצוני ביותר ועל אף שהיקפי הכליאה ממשיכים לעלות והצפי הוא כי המספרים ימשיכו לעלות, משרדי הממשלה הרלוונטיים מציעים פתרונות מזעריים ביותר שרחוקים מלתת מענה מינימלי למצב. בנוסף, הפתרונות שעל הפרק – מתן חופשה מיוחדת לאסירים והרחבת תקני האזיקים האלקטרוניים – רלוונטיים רק לכלואים הפליליים ולא תהיה להם השפעה על האגפים הביטחוניים שבהם המצוקה היא החריפה ביותר.

6. למרות שהנתונים מלמדים כי כמעט 90% מהאסירים והעצורים הביטחוניים מוחזקים בשטח מחיה שנמוך מ-3 מ"ר (לעומת 18% מהפליליים), לא קיימת על הפרק כל הצעה לפתרון בטווח הזמן הקצר או אף הבינוני שרלוונטית לכלואים אלה.

7. בית המשפט דחה אמנם את העתירה שהוגשה נגד הוראת השעה (בג"ץ 7650/23 **האגודה לזכויות האזרח נ' השר לביטחון לאומי** (30.10.2023)) אולם הבהיר כי החלטתו נובעת מכך שמדובר בתיקון

האגודה לזכויות האזרח בישראל (ע"ר) | جمعية حقوق المواطن في اسرائيل | The Association for Civil Rights in Israel (ACRI)
נחלת בנימין 75 תל אביב 6515417 | شارع نحلات بينيامين 75 تل ابيب | 75 Nahalat Binyamin St. Tel Aviv
טלפון | هاتف: 03-5608185 Phone: פקס | فاكس: 03-5608165 :Fax
www.acri.org.il | mail@acri.org.il

קצוב בזמן, הכולל איזונים ובלמים פנימיים לרבות מנגנוני פיקוח וכן כי מדובר במנגנון שנועד להתמודד עם מצב חירום פתאומי. עוד הוסיף בית המשפט כי "הדעת נותנת שבמהלך תקופת תחולת התיקון כלל המערכת הביטחונית יחלו בייצוב מצב החירום, ויוסיפו לבחון את מצבת ומצבם של האסירים והעצורים השונים".

8. שלושה חודשים לאחר שהוכרז על "מצב חירום כליאתי" היקף הכלואים ממשיך לעלות והצפיפות במתקני הכליאה בכלל ובאגפים הביטחוניים בפרט אינה מאפשרת קיום מינימלי בכבוד. מצב זה לא השתנה בחודשים אלה, אלא רק החמיר.

9. הצעדים שמפורטים בדברי ההסבר להרחבת מרחב המחיה רלוונטיים לטווח הרחוק בלבד (הרחבת מתקני כליאה וקידום פרויקט אשכול מגידו) והם לא רלוונטיים להתמודדות עם מצב החירום הקיצוני. פירוט צעדים אלה בתזכיר חוק שעוסק ב"מצב חירום כליאתי" ובמתן היתר להחזקת כלואים בתנאים בלתי אנושיים הוא בבחינת לעג לרש ומשקף זלזול בכבודם של הכלואים.

10. נוכח הפגיעה הקשה בזכויות הכלואים, חלוף הזמן והעדר נקיטה באמצעים חלופיים רלוונטיים שיקלו על הצפיפות, הארכת הוראת השעה אינה מידתית.

בברכה,

אן סוציו, עו"ד